

Jaroslava Tomšů, Proměna tváře města Pelhřimova v druhé polovině 19. století a na počátku 20. století, diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2010.

Posudek vedoucího diplomové práce

Na přelomu 19. století a 20. století došlo v Pelhřimově k zajímavému úkazu. Periferie, za kterou snad bez nepatřičného pejorativního nádechu můžeme toto nevelké město považovat, se v rovině kulturní propojila s centrem. Výsledkem pak bylo přenesení aktivit směřujících k ochraně stavebních památek z pražského prostředí na Vysočinu, ale také pokus o vytvoření symbiózy historického rázu města s moderní architekturou. Klíčovou roli zde sehrál gymnaziální profesor Karel Polesný, který dokázal využít svých kontaktů a autority k založení pelhřimovského odboru Klubu za starou Prahu. Do kulturních dějin Pelhřimova pak uvedl osobnosti, kterými byli Zdeněk Wirth či Pavel Janák. Zevrubný výklad o tomto zajímavém období regionálních dějin přináší ve své diplomové práci Jaroslava Tomšů. Podařilo se jí překročit rámeček vlastivědně zaměřených studií, které se tomuto tématu dosud věnovaly, a v celku úspěšně pojmout svou práci jako sondu do obecnější problematiky procesu urbanizace v českých zemích. Z celé šíře možností, které zkoumání tohoto fenoménu nabízí, si zvolila kulturně historický přístup vhodně kombinovaný se zřetelem k sociálním dějinám. Urbanizace se v jejím pojetí stala především proměnou architektonické tváře města, která však byla spjata s konkrétními zájmy jednotlivých sociálních skupin jeho obyvatel. V teoretické rovině se Jaroslava Tomšů opírala o znalost základních prací české historiografie zabývajících se tímto tématem. Heuristickou základnu diplomové práce tvořily regionálně zaměřené odborné studie, dobový tisk i nevydané prameny z fondu městského archivu, spolkové agendy a osobní pozůstalosti Karla Polesného a Pavla Janáka.

Znalost toho materiálu umožnila Jaroslavě Tomšů napsat poutavý výklad o proměně města Pelhřimova na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Text své diplomové práce vcelku logicky strukturovala do šesti částí. Po možná až příliš stručném úvodu, který by si zasloužil větší pozornost věnovanou kritice literatury a

pramenů, následuje část zabývající se v obecnější rovině otázkami urbanizace a vzniku moderní památkové péče. Další kapitola shrnuje poznatky o stavebním vývoji Pelhřimova a přináší základní údaje o struktuře jeho obyvatelstva. Vlastní jádro diplomové práce představují následující tři kapitoly, v nichž diplomantka zúročila vlastní pramenný výzkum. Zabývá se v nich spolkovou činností zaměřenou na ochranu historických památek i konkrétními architektonickými počiny. Za interpretačně nejzdařilejší považuji pátou kapitolu nazvanou Reflexe mentality obyvatel maloměsta v přístupu k památkové péči. Na sporech o lepenkové střechy či zboření Rynářské brány ukazuje Jaroslava Tomšů, jak se lišil způsob myšlení vzdělanecké elity města od jeho ostatních obyvatel. Tento rozdíl pak dává do souvislosti s podobou realizovaných architektonických prací.

Diplomová práce Jaroslavy Tomšů je zajímavá a přínosná. Vytknout jí lze snad jen některé nedostatky formálního rázu. Na mysli mám občasné stylistické neobratnosti či zálibu v delších citátech z pramenů. Ojedinelé jsou prohřešky proti českému pravopisu a historikovu řemeslu. Je škoda, že práce neměla dostatek času „uzrát“.

Přesto diplomovou práci Jaroslavy Tomšů hodnotím známkou **v ý b o r n ě**.

Mgr. Zdeněk Bezečný, Ph.D.

České Budějovice 31. 5. 2010